

1940.

Prvé výročie našej oslobodenosti:

13. marca miestna HZ, HM, haviči; časť obceustra pochodovali dedinami pri spere národných a gardistických piesni. Na „Hrne“ bola zapálená rakva. 14. marca v deň výročia našej oslobodenosti bola po sv. omši slávnosť v jím. kat. ľud. škole za účasti lekmer veľkých občanov.

Janie odvody

Pri janných odvodoch boli odvedení k presenonej vojenskej službe: Michal Jančár, Václav Murár, Jan Luga.

Deň slov. podzimny

12. mája bola v jím. kat. ľud. škole dojemná slávnosť dňa slovenskej podzimny. Program tvorili miestni učelia so školskými deťmi.

Stienanie chrustov:

Poho jku späť v máji a jimi objavilo sa veľké množstvo chrustov, ktoré potli na kôstnicových stromoch veľké škody. Školské deti pri puňňých prácach a obč. nautre fch stusky a jhality.

Stienanie odpadkov:

Výřdmi stienania odpadkov zostuslo sa v našej obci 39 starého železa, ktoré bolo odoslané na patričné miesto.

HM v Kotebachoch:

17. júna miestna HM zúčastnila sa dňa Hlinkovej mládeže v Kotebachoch, kde sokolstvičmi haemistami defilovali pred zástupcom strového vodu Stefanom Mackom.

Opava škol. bytu:

V mesiaci júli a auguste bol oparovaný učiteľský byt. Okná vočišeni a kôvere norezapravené. Pec jnestavená a izby, vybielené. Náklad činil 5000 Kčs.

V októberi miestny farár František Šimma farár dekan
nič bol menovaný dekanom.

V jeseni bolo niekoľko veľkých popolacha CPO-eričeni
vých eričeni.

26. decembra pahnala miestna HČ Divadlo.
divadelní hm od L. Matkošku: Presaderny Krel.
Hra mala veľmi pekný, is pech.

V decembri bol provedený veľký sú- Súpis ľudu
pis ľudu. Podľa neho má obec 355 obyvateľov.

Rozpočetova pohoba na rok 1940	39/106	Hospot. obce
— " — situacia za " " "	15.028	
— " — odchodok — " —	18.441	
Obec žiadala kraj. prispereok	18.441	
Daňový pákled obce činil	2.042	
Súhm príjmor	14.099,55	
" výdankor	13195,45	

Procento obecnej prirádzky, 350%

Naradilo sa 9, ponnelo 9, srotášených bolo 1 pár. Pohyb obyvateľstva

Od roku 1929 nebly také mrazy ako toho roku. Počasie.

Mnho ovocných stromkov vymrzlo. Číselných pohím
nebolo. Najky mraz raskročil ozimnýmim, takéč
mroza bola ten priemerná.

Vo vplyvných dvoch nepokojných ro- Vičobecne.
koch nastala v päťdobre klíma, soci silych stávek
sa týnje. Robotníci v okolitých banckých zárovch.

Zájam z roku 1940 uzatvam
Chast Hoz. 31. decembra 1940.

Michal Šimšónov
obec Kuršikar.

1944.

Ochodcom správcu školy Antonova Spišského, ktorý počas svojho pôsobenia v sumajšej obci ako káňtor učiteľ kroniku nevedel (chci bol poverený a aj odmeny za kronikárstvo bral) bol po som poverený písaním obecnej kroniky ja Stefan Hudzik.

Kronikár o sebe.

Narodil som sa dňa 5. aug. 1913 v Štiavniku okr. Poprad. ľudové školy navštevoval vo svojom pódiskú. Gymnázium a Čsl. štát. kaed. uč. ústav v Spiš. Novej Vsi, kde 3. júna 1936 maturoval. Troi náčelstvá plánuje ráňal vo Velbachoch p. sept. 1936. p. marca 1939 nastúpil vojenskú presením službu. Pri vojsku dosiahol hodnosti pronicika p pálohe. Mimo toho pôsobil v Margeracoch a v Spiš. Štr. šore. Učiteľské miesto v Chrasti " Hornádom ráňal dňa 3. nov. 1943.

Postup vojny.

V betám roku vojny medzi Nemcami a SSSR blížily sa vojská ČA ku Karpátom. Nemecská armáda ustupovala. Okolo Veľkej noci v r. 1944 širily sa správy, že ruské vojská spolu so pohraničnou československou légiou dosiahly na niektorých miestach štátno-štátny hranice ČSR, starých hraníc Českoslov. rep. a vstúpily na týchto československých štátnych území. Medzi obyvateľstvom zavila sa nervozita a obav pred istupom armád.

V dôsledku toho achaloval hospodársky život náob. Na trhu a v obchodoch bolo čím ďalej, tým menej článkov, šípil čierny obchod, ba quenil sa na obchod výmenný.

Na jar začali povolávať mužov až do 50 rokov. Povolávalo sa stále od Veľkej noci až do júla. Z obce naruškoval riad. školy Štefan Hudzík. Mužstvo kanalo väčšinou strážnu službu u veľkých objektov kadial prechádzalo veľa nemeckých transportov. Na východ išly i slovenské jednotky. Nemecké transporty sťahovali sa tiež z východu.

Povolávanie
k vojsku.

Pomer medzi slovenským a nemeckým vojskom nebol priaznivý!

Anglické a Americké lietadlá kúšili ponad územie Slovenska. V noci bola bombardovaná v Bratislave továreň "Apollo" na čistenie benzínu. Obyvateľstvo Bratislavy evakuovalo do vonkajších obcí a miest. Obyvateľstvo z okresov východ. Slovenska muselo sa tiež vysťahovať do okresov stredného Slovenska. Novorizita medzi obyvateľstvom značne vzrástla, pretože aj pásovanie bolo sťahované. Každý deň bývaly telesné poplatky, najmä v noci ozvalo sa zavýžanie poplatkových síren. V nočnom tichu budily nepriateľné posily ťažké zruky bombardovacích sväzov. Novinami prechovály stále zprávy o vzdušných telesných bojoch nad mestami záp. Slovenska, ako aj o nezadržateľnom postupe Rudej armády.

Bombardovanie
a čiast. evakuácia.

V takých pomeroch sa ťažko pracovalo. Práca úplne viala.

Keď ČA prekročila Karpaty, milena bola nemecká armáda ustupovať na západ. Zprávy o počínaní Nemcov na východnom Slovensku, milena evakuácia, vyraňovanie ozimín, zastavenie priemyselných

Slov. nar. povstanie.

prednikov na východe, odmontovanie strojov a peľoch-
 sovarni, vzbudily v obyvateľstve odpor, ktorý vyvrcho-
 til povstaním Slov. národa.

Slovenská armáda prestala bojovať s Nemcami
 a pridala sa k Ruďej armáde. Slovky vojakov prechádza-
 lo lesami v bezradnosti, keďže sa ukryvali, lebo
 Nemci ich chyľali a exportovali do Nemecka. Väčšina
 sa pridala k ruskej armáde a partizánom. Prvé parti-
 zánske jednotky objavily sa v ľuňajšej obci dňa 3. sept.
 1944, došli od Niskonic. Mali za úcel predbežne obsa-
 diť trať a zamedziť odvoľovanie materiálu Nemcami.

Keď sa ozvaly prvé výstrely z pušiek, obyvateľ-
 stvo posršené ulekalo s pota, neveriac čo sa deje.
 Najväčšia panika v obci nastala 4. sept. Nemecký obr-
 neny vlak stál v Sr. Vlachoch na stanici. Mal ísť
 smerom na Sr. M. Ves. Partizáni chliac zaistiť vlak,
 pripravili v Markušovciach 2 ťažké nákladné pušie,
 ktoré plnau parou mali vrazit do idúceho obrucen-
 ho vlaku a tak zamedziť ďalší chod. K srážke ma-
 lo dojsť pod šikľavou skalou. Obyvateľstvo dovediac
 sa o pláne a vyradiac predvídaný boj Nemcov s Parti-
 zánmi, zúfale krylo všetko čo mohlo do pivnie a pro-
 vizorných ukrytov. K srážke na šťastie nedošlo, lebo
 obrucený vlak vrátil sa nazpät do Mergecian. V takýchto
 pomeroch práca v obci úplne ochabla. V nocných ho-
 dinách prechádzaly partizánske jednotky od Elatnika
 smerom na Jamnik. Obyvatelia ukazovali im cestu a
 poskytovali ich stravan, potraviny a aj peniazmi. 5. sept. na-
 vstúpili partizáni dvor (velikostabok), vzali 3 kone. Pan spávara stal
 ku Mijera si svoje odvezal, asi pre ochotu.

Porušenie na Slovensku bolo zlikvidované príchodom
nemeckej armády.

10. októbra našu obec obsadili Nemci v si-
le ani jednej palke. Ubytovali sa na veľkoslatku, veľa-
ťet na fare a kanceláriu mali vo škole. Obec ich
zásobovala potravinami a každý deň s až 10 diev-
čat muselo im chodiť žemniaky škrabať. Táto jed-
notka odchádzala sa v obci do 21. januára 1945.

Príchod nemeckej
armády.

V novembri bola nariadená evakuácia do Mariadenu, eva-
mikulášskeho, Ružomberského okresu a do Oravy, kváňa.
preto každý pracoval tu pre prítomnosť.

Obyvatelstvo obce sa pochodilo, že v prípade Imbrá kaplnka
nehude musieť evakuovať, postaviť niekde na ka-
na návrší, kaplnku, ktorá by pripomínala
neskorším generáciám, že bola vystavaná z po-
vdácnosti, že občania Chrasti zachránili sa pred
prívalom vojny a nemuseli svoje rodové domy opu-
štit. So zbierkou na tento cieľ sa hneď začalo.

Už v predostých pokoch bol ravený odber mi-
ky a cukru na listky. Neskôr tiež mäso, pechle, šuk,
stavebný materiál, klince, obrú. atd. V ťunajšej
obci nebolo však čítit veľa nedostatok, nakoľko
všetky najdôležitejšie potravné články v potúckej obci
dorábali si ľudia sami. Ťažkosti boli s obrú, lebo
táto sa pridelovala na listky - 1 pár do roka. Ani v
odere nebolo neprekonateľných ťažkostí. Obyvatelstvo
začalo vo väčšej miere pestovať ľan a vyrabky z neho
máhradily im textilné vyrabky doteraz v obchode ku-
porané. Tiež doma si spracovávali vlnu, z ktorej si v zim-
ných mesiacoch pletli panceuchy, peche atd.

Prídel.

Prídel múky na jednú osobu bol: Pre veľkú ťažkopracujúcich na varenie 3 kg, na chlieb 7 kg, pre ťažkopracujúcich 1,5 kg na varenie, 4,5 kg na chlieb, pre ostatných 1,5 kg na varenie, 3,5 kg na chlieb. Prídel bol mesačný.

Prídel cukru bol v našej obci 0,75 kg mesačne na osobu, v mestách 1 kg. Na deli do 5 rokov bol zvláštny prídavok 50 dek na dieťa.

Prídel pehoteja bol 1 l na domácnosť mesačne. Tieto články boli v našej obci najdôležitejšie. Okrem nich bol veľký nedostatok mydla. Mnohí varili si ho sami v domácnosti.

Najväčšie ťažkosti boli v zadovážaní stavebného materiálu. Preto nemohli byť podnikané nové stavby iba s povolením Najvyššieho úradu pre zásobovanie v Bratislave. Táto skutočnosť pôsobila nepriaznivo na hospodársky život miestnej obce. Trýzňovaním cien potravinársk. produktov hromadily sa medzi ľuďmi peniaze, ktoré nemohli do stavieb investovať.

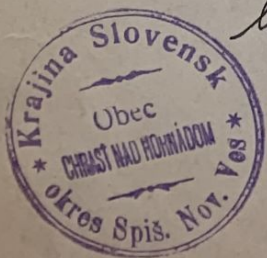
Vroda:

Vroda v tento rok bola slabá, výtazok s jedného k. j. bol 1:4.

Mláta:

Mlátiť bolo dovolené len mlátačkami. Pri každej mlátačke bol okresným úradom ^{a aj ním platným} ~~dosadený~~ ^{deľ} úradný komisár, ktorý kontroloval mlátku. Okrem toho prevádzala kontrolu Hospodárska kontrolná služba zo Sr. M. Vn. Z vymláteného zložia musel majiteľ odovzdať prebytok zložia za úradné ceny Obilnej spoločnosti.

Tého roku výnimčne bolo povolené mlátiť a-

pani, keďže boli ťažkosti o mláďačku a viacej o pro-
honnej láske, tiež preto, že občania sa zaozabali že vzhľa-
dom k slabšej úrode ako v r. 1943 odovzdajú 20% me-
nej pre verejnú zásobovanie ako v roku 1943.

Rok 1944 bol dosť mokrý. Čoľasť žien bola dosť
dávdivá. Už bola obava, že veľkostatok nevyberie ze-
miaky. Z 213 k. j. ornnej pôdy veľkostatok v tento
rok zasial iba 7. k. j. pšenice a 27. k. j. žita. Chyba
bola aj tá, že na veľkostatku boli ľudia (rediaci)
ktorí sa veľmi málo rozumeli hospodárstvu.
Snáď nikdy nebol veľkostatok na tak veľkom
stupni úpadku ako tento rok.

Zápisom z roku 1944 uzatvorením
v Chrastí ^{IV}/ Horn, 31. dec. 1944.

Stefan Hudzák
ob. kronikár.

Po schválení posuvných zápisníc sa overuje.
Chrastí ^{IV}/ Hornom, 31. dec. 1944.

starosta obce
vlád. komisár.